

Joseph O'Neill

De hond

Vertaald
door Ton Heuvelmans

2014
DE BEZIGE BIJ
AMSTERDAM

Voor M, P, O en G

Hier ruikt het nog naar bloed. Al het reukwerk van
Arabië zal deze kleine hand niet welriekend maken.
Shakespeare, *Macbeth*

Ik voel me zoals een schaakstuk zich moet voelen
als de tegenstander ervan zegt: dat stuk kan niet
verplaatst worden.
Kierkegaard, *Of/Of*

Misschien vanwege mijn toenemende gevoel over de ondoelmatigheid van het leven op het land en in de lucht, vanwege mijn toenemende gevoel dat de opeenstapeling van ervaringen uiteindelijk alleen maar neerkomt op extra gewicht, zodat je jezelf rondzeult alsof je gevangen zit in zo'n Winnie de Poeh-pak dat diepzeeonderzoekers dragen, besloot ik te gaan duiken. Zoals te verwachten was, bemoeilijkte deze beslissing het probleem van ondoelmatigheid. Er was het geklungel dat men associeert met een nieuwe onderneming, en er was de uitputting door het veel te lang kijken naar films van Jacques Cousteau. En toch, nadat ik een cursus scubaduiken voor gevorderden en een cursus visherkenning had gevolgd, en serieus en zo vaak mogelijk ging duiken, ontdekte ik dat de onderwaterwereld misschien wel een bijna volmaakte vervanging is voor de wereld van waaruit men hem betreedt. Ik vind dat ik erop moet wijzen dat die vervanging een beperkend effect heeft op wat men het biografische belang van het leven zou kunnen noemen – het levensbelang waartoe elke ademtocht lijkt te zijn gedoemd. Om, in de meeste letterlijke betekenis, als een vis in het water te zijn: wat een bevrijding.

Ik dook graag bij Musandam. Mijn duikmaatje was altijd

Ollie Christakos, die uit Cootamundra in Australië komt. Op een ochtend volgden we op een diepte van twaalf meter een rotswand bij een van de eilanden. Op de punt van het eiland stonden sterke stromingen, en nadat we daar eenmaal doorheen waren, keek ik omhoog en zag iets wat op een reusachtige mot leek die zich voortbewoog door het open water boven ons. Het was een opmerkelijk verschijnsel, en ik draaide me om en waarschuwde Ollie. Hij was afgeleid. Hij wees naar een plek onder ons, langs de rotswand, in de groenpaarse diepzee. Ik keek: er was niets te zien. Met een voor Ollies doen atypische opwindning bleef hij wijzen; ik keek opnieuw en zag opnieuw niets. In de speedboot vertelde ik hem over de adelaarsrog. Hij zei dat hij iets veel spannenders dan een adelaarsrog had gezien en dat hij eerlijk gezegd een beetje teleurgesteld was dat ik niet kon verifiëren wat hij had gezien. Ollie zei: ‘Ik zag de Man van Atlantis.’

Zo hoorde ik voor het eerst over Ted Wilson, de Man van Atlantis. Die bijnaam kwam van de gelijknamige tv-serie uit de jaren zeventig. De hoofdrol werd gespeeld door Patrick Duffy, als enige overlevende van het verwoeste onderwereldrijk, die diverse avonturen beleeft waarin hij gebruikmaakt van zijn bijzondere onderwatervaardigheden. Uit mijn jeugd herinner ik me van *Man van Atlantis* alleen hoe onze amfibische held zich door het water voortbewoog: niet met zijn armen, die hij langs zijn lichaam hield, maar door een krachtige golfbeweging van zijn benen en bovenlichaam. Niemand suggereerde dat Wilson een superman was. Maar er werd wel beweerd dat hij meer tijd onder water doorbracht dan erboven, dat hij er altijd alleen op uit ging, en dat zijn voorkeur lag bij duiken, waaronder nachtelijk duiken, wat normaal gesproken veel te gevaarlijk is voor een soloduiker. Er werd beweerd dat hij een wetsuit droeg waarvan de kleuren – olijf-

groen met vage vegen van lichtgroen, donkergroen en geel – hem vrijwel onzichtbaar maakten in en rond de riffen, waar verstoppertje spelen natuurlijk spelen met je leven is. Als een van de fanatiekere plaatselijke duikers Wilson zag, was dat genoeg reden om een e-mail te sturen naar geïnteresseerde personen met relevante details, en een of andere grappenmaker had een webpagina gemaakt met een grafiek waarop bevestigde waarnemingen werden aangegeven met een grijnzende smiley en onbevestigde met twijfelachtig kijkende smileys. Maar goed. Mensen doen van alles om bezig te blijven. Misschien was die grafiek, die naar mijn mening neerkwam op een haatcampagne, niet op feiten gebaseerd: misschien is het onnodig te melden dat de Man van Atlantis en zijn motieven leidden tot veel geruchten en gespeculeer, en dat het daarom moeilijk is, vooral in het licht van andere dingen die over hem werden beweerd, om zekerheid te verkrijgen over Wilsons werkelijke in plaats van vermeende onderwaterleven. Maar het lijkt vast te staan dat hij onevenredig veel tijd onder water doorbracht.

Ik moet ervoor zorgen dat ik me op dit punt distantieer van de geruchtenstroom die de ronde deed over deze man, Wilson. Kwaadaardige roddels verspreiden over iemands vrijetijdsbesteding is één ding, hem verpulveren is iets heel anders. En dat overkwam Ted Wilson. Hij werd tot stof geroddeld. Typisch Dubai, vermoed ik: een land dat bol staat van geruchten. Misschien sluit de zwijgzaamheid van de Heerser elke andere stand van zaken uit, maar misschien ook niet. Wat vaststaat, is dat zich overal in het emiraat onduidelijkheden verspreiden die mij, nu we het er toch over hebben, doen denken aan onderzeese diepten. En er ontstaan roddels over ons, of we dat nu leuk vinden of niet, zodat we neigen naar lichtgelovigheid en valse sluwheid. Ik weet niet

of er een goede manier bestaat om dit tegen te gaan; misschien komt er zelfs een moment waarop de veteraan van de eeuwigdurende strijd om harde feiten onnatuurlijker groen wordt dan ooit. Pasgeleden hoorde ik het verhaal dat er een Tasmaanse tijger te koop was in Satwa, en ik geloofde het nog bijna ook.

Ted Wilson bleek een appartement te bewonen in De Situatie, het complex waar ik ook woon. Zijn woning was op de twintigste verdieping, twee verdiepingen boven mij. Onze communicatie beperkte zich tot groeten in de lift. Omhoog of omlaag reizend bestudeerden we dan de Egyptische hiërogliefen die in de zijpanelen van de lift waren gegraveerd. Door die ontmoetingen werd mijn nieuwsgierigheid naar hem tot vrijwel nul teruggebracht. Wilson was een man van in de veertig, had een gemiddelde lengte en een gemiddeld gewicht, en een vrijwel kaal hoofd. Hij had het soort gezicht dat voor mij volkomen Angelsaksisch is, dat wil zeggen: zonder enige kleur of uitdrukking, en misschien als reactie op die leegheid, viel het me op dat hij experimenteerde met grijsblonde sikjes, baarden, snorren en bakkebaarden. Er was geen spoor te zien van kieuwen of zwemhanden.

Het opvallendst aan hem was zijn Amerikaanse accent. Er verhuizen maar weinig Amerikanen hierheen, en de gebruikelijke verklaring daarvoor is dat wij belasting moeten betalen over wereldwijd verworven inkomsten en betrekkelijk weinig profiteren van de fiscale voordelen die de Verenigde Arabische Emiraten hun inwoners bieden. Volgens mij is deze theorie slechts ten dele juist. Een ander deel van het antwoord is dat de typisch Amerikaanse kandidaat voor uitzending naar de Perzische Golf, die, zonder geringschattend te zijn, kan worden omschreven als een middelmatige kantoorklerk, weinig emigratie-instinct heeft. Of om het

anders te zeggen: iemand heeft doorgaans een bijzondere stimulans nodig om hierheen te komen – of beter: om niet ergens anders heen te gaan – en dat geldt nog meer voor de Amerikaan die, in plaats van zijn geluk te beproeven in Californië, Texas of New York, ervoor kiest af te reizen naar deze verlaten metropool. Hoe dan ook, het noodlot zal zijn verwachte rol spelen. Dit alles weet ik uit eigen ervaring.

Begin 2007 liep ik in een garderobe in New York City mijn oude studievriend Edmond Batros tegen het lijf. Ik had in jaren niet meer aan Eddie gedacht, en het was uiteraard moeilijk om zonder enige schok in deze zevenendertigjarige man zijn evenknie in mijn geheugen te herkennen. Terwijl hij op de universiteit een gezette Libanese jongen was die met stomheid geslagen was door een glas bier en met wie iedereen medelijden had, bleek de volwassen Eddie – zongebruind, met een roze overhemd open tot op het borstbeen, een stralende vrouwelijke metgezel en een fooi van twintig dollar voor het garderobemeisje – een schaamteloos zelfvoldane man van de wereld te zijn. Als hij niet op me af was gekomen en zich had voorgesteld, zou ik hem niet herkend hebben. We omhelsden elkaar en reageerden enthousiast op het schitterende toeval van onze ontmoeting. Eddie was maar kort in de stad, en we spraken af om de volgende dag te dineren in Asia de Cuba. En daar, bij de zogenaamd holografische waterval, haalden we herinneringen op aan het jaar dat we in een studenten-huis in Dublin woonden waarvan de bewoners slechts één ding gemeen hadden: dat we niet Iers waren. Behalve Eddie en ik waren er een Belg, een Engelsman en een Griek. Eddie en ik waren niet bepaald boezemvrienden, maar een overeenkomst tussen ons was de Franse taal: ik sprak het vanwege mijn Franssprekende moeder, Eddie omdat hij in de meertalige Libanese cultuur was opgegroeid en vloeiend, hoewel in

ietwat afwijkende versies, Frans, Engels en Arabisch sprak. In Ierland mompelden we terzijdes in het Frans tegen elkaar en hadden het gevoel dat dat iets belangrijks betekende. Ik wist toen niet dat zijn familie honderden miljoenen dollars bezat.

Nu bestelde hij het ene drankje na het andere. Als een paar oude actuarissen ontkwamen we er niet aan te bespreken wat er van vrienden van weleer of van kortgeleden was geworden. Met zijn Facebookaccount was Eddie veel beter op de hoogte dan ik. Van hem hoorde ik dat een arme ziel twee autistische kinderen had en dat een andere stakker van een viaduct bij het vliegveld van Dublin per ongeluk op een drukke verkeersweg was gevallen. Terwijl hij aan het woord was, drong zich een eigenaardige, pijnlijke herinnering aan me op: hoe in het rugbyseizoen zo nu en dan een enorme, chaotische mensenmassa verscheen in de straat waar ons huis stond, die tot de laatste man verdween in het stadion aan het einde van de straat, een noodlottige verdwijntruc die mij, met mijn overvloedige, puberale melancholie, deed denken aan de collectieve vrolijkheid van onze soort in het aangezicht van de dood. Vanuit het stadion klonk van tijd tot tijd het beroemde Ierse refrein:

Alive, alive-o

Alive, alive-o.

Uiteraard sprak ik met geen woord over deze flashback met Eddie.

Hij haalde een zonnebril uit zijn borstzak en zette die plechtig op.

‘Dat is een geintje,’ zei ik. De jonge Eddie droeg die belachelijke zonnebril altijd, ook binnen. Hij was zo iemand die *Top Gun* een geweldige film vond.

Eddie zei: ‘Ja, ik swing nog steeds met mijn pilotenbril. Herinner je je dat gedoe met die hoogleraar statistiek?’

Ja, dat herinnerde ik me. De man had Eddie verboden een zonnebril te dragen tijdens zijn colleges. Eddie was kapot van dat verbod. Zijn zonnebril had glazen op sterkte voor zijn bijziendheid; als hij een gewone bril had moeten dragen, zou dat verschrikkelijk voor hem zijn geweest. Mijn advies aan hem was: ‘Laat hem de kanker krijgen. Doe wat je wilt. Het is een vrije wereld.’

‘Wat een klootzak. Hij gooit me zó de collegezaal uit.’

Ik zei: ‘Laat hem toch. Als jij een zonnebril wilt dragen, dan draag je toch een zonnebril. Denk je dat hij kan bepalen wat jij draagt? Eddie, soms moet je ergens een grens trekken.’

Een grens trekken? Waar had ik het over? Wat wist ik van grenzen trekken?

De jonge Eddie verklaarde: ‘*Je vous ai compris!*’ Hij bleef zijn zonnebril dragen. De docent zei er niets meer van.

‘Dat was een echte les,’ zei Eddie in de Asia de Cuba. ‘Bestrijd ze op de stranden. Bestrijd ze op de landingsbanen.’ Terwijl Eddie zijn RayBan afzette – hij beschouwde de bril nu als een talisman en had inmiddels een verzameling van honderden bifocale zonnebrillen voor dagelijks gebruik, die hij persoonlijk in een op maat gemaakte cameratas overal mee naartoe nam – vertelde hij me dat hij de leiding over diverse Batros-bedrijven van zijn vader had overgenomen. In ruil hiervoor vertelde ik hem iets over mijn eigen situatie. Ofwel ik was openhartiger dan ik dacht, ofwel Eddie Batros was inmiddels een soort psycholoog geworden, want kort daarna bood hij me schriftelijk een baan aan. Hij schreef dat hij tijdelijk een gevolmachtigde voor de familie Batros wilde aanstellen (‘om een oogje te houden op onze holdings,

trusts, investeringsportefeuilles, enz.’), maar geen geschikte persoon kon vinden die zowel bereid was naar Dubai te verhuizen (waar de Batros Groep en een aantal leden van de familie Batros in naam hun hoofdkwartier hadden) als ‘het grenzeloze vertrouwen’ van de familie had. ‘Tegen beter weten in’, zoals hij het noemde, vroeg hij of ik bereid was zijn voorstel in overweging te nemen. Volgens zijn e-mail kende hij

niemand die zo eerlijk is als jij.

Er was geen redelijke basis voor deze bewering, maar ik was erdoor geroerd, ik moest er zelfs even om huilen. Ik schreef terug dat ik geïnteresseerd was. Eddie antwoordde:

‘Oké. Ik regel een gesprek voor je met Sandro, daarna kun je beslissen. Hij neemt binnenkort contact met je op.’

Sandro was de oudste van de beide broers Batros. Ik had hem nooit eerder ontmoet.

Ik kwam meteen met een plan. Dat voorzag erin dat ik van New York naar Dubai zou vliegen. Dat wil niet zeggen dat ik geïnteresseerd was in Dubai op zich, maar dat ik weg wilde uit New York. Als ik voor Eddies baantje naar Djibouti had gemoeten, dan was mijn plan geweest om van New York naar Djibouti te vliegen.

Er is natuurlijk een reden waarom ik plotseling aan Djibouti moet denken. Het Franse Vreemdelingenlegioen was er lange tijd gestationeerd, en een van de eerste en meest laak-

baar onschuldige uitingen van mijn wens om New York te ontvluchten was een fascinatie voor het *Légion étrangère*. De mannen zonder verleden! Ik beschouwde hen plotseling als geweldig, die internationals met de witte kepie wier voorgangers beroemde veldslagen hadden geleverd – zoals mijn online onderzoek had uitgewezen – bij Magenta, Puebla, Dien Bien Phu, Kolwezi en Bir Hakeim, bij Aisne en Narvik en Fort Bamboe. *Vous, légionnaires, vous êtes soldats pour mourir, et je vous envoie où l'on meurt*. Tenzij de informatie op Wikipedia misleidend was, waren dat de aansporingen die een man tot de strijd konden aanzetten, iemand die uit elke uithoek van de wereld afkomstig kon zijn maar zich gezinszins verplicht voelde te dienen onder het verplichte systeem van zijn land van herkomst. Integendeel, de legionair was slechts gehouden aan de oprechte kameraadschap waartoe hij vrijwillig en nederig was toegetreden, een broederlijke verbintenis die rechtstreeks voortvloeide uit zijn erencode. Ik wilde meteen op een vliegtuig naar Parijs stappen en tekenen.

Hoewel hoongelach hier op zijn plaats lijkt, kijk ik met verbazing en bezorgdheid terug op deze would-be militair. Hoe kon deze man, die geen misdaad had gepleegd en slechts schuldig was, voor zover ik wist en geloofde, aan de gekwetstheid die inherent is aan het menselijke bestaan, hoe kon die zich aangetrokken voelen tot die absurde verzameling desperado's en weglopers? Ik herinner me hoe ik verlangde naar een eenzaam lot ergens ver weg, waar ik niemand schande of schaamte kon berokkenen, naar een leven dat niet goed en ook niet slecht was. En toen verscheen Eddie Batros dus ten tonele.

Naarmate de weken verstreken en ik niets meer hoorde van Eddie of zijn broer en elke dag de neiging verdrong om

Eddie te sms'en om nader bericht, leek het alsof ik steeds vaker de naam van mijn nieuwe bestemming – Dubai – hoorde vallen. 'Mijn god, ik kon nu in mijn zwembad in Dubai liggen,' kreunde een stewardess tijdens een oponthoud op de startbaan. De Albanese manager van mijn plaatselijke gereedschapswinkel zei tegen iemand: 'Ze hebben een hotel op de zeebodem. Ze hebben miljonairs, miljardairs. Beckham woont er, Brad Pitt woont er, elke dag botsen er Lamborghini's op andere Lamborghini's, elke dag zon, de benzine is er vrijwel gratis, je betaalt er geen belasting, het is de hemel op aarde.' Dubai was plotseling overal, zelfs op kantoor. Een team van Capital Markets ging erheen voor een congres van twee dagen dat uiteindelijk tien dagen duurde en dat zo'n enorme rel werd dat Karen van de administratie opdracht kreeg er een onderzoek naar in te stellen. De reizende partners, Dzeko en Olsenburger, verklaarden dat de honoraria en uitgaven moesten worden gezien in de relevante, feitelijke matrix, namelijk dat de klant het paar had ondergebracht in suites in een zevensterrenhotel van tweeduizend Amerikaanse dollars per nacht inclusief een twaalfgangendiner, een plasma-tv met 42 inchscherm in een lijst van massief goud, een regenkamer, butlerservice, en doucheegel, shampoo en crème van Hermès. Ook belangrijk voor het vaststellen van een passende declaratiemaatstaf was het feit dat de klant zorgeloos gebruikmaakte van de Rolls-Royce met chauffeur van het hotel, en bij andere gelegenheden van de helikopter van het hotel. Bovendien kon excessief declareren door het bedrijf wel eens worden geïnterpreteerd als onderdeclareren, een beleid dat in de ogen van de klant overduidelijk niet paste bij een advocatenkantoor van wereldklasse. Na afloop, en na talrijke cocktails, verklaarde Dzeko informeel dat die olie-Arabieren – hij wilde niet generaliseren, er waren natuurlijk

ook andere Arabieren – die specifieke olie-Arabieren ofwel geen flauw idee hadden van de manier waarop geld werkt, van winst of waarde, ofwel er álles van wisten maar zich er geen reet van aantrokken en er een ziek genoeg in schieten om al die westerlingen als varkens op handen en knieën te zien rondrennen om zich tegoed te doen aan al dat geld.

Dzeko was wat wij een veelvraat noemden, zo'n advocaat wiens enorme ijver van hetzelfde niveau is als dat van een slotengraver, en dus verbaasde het ons om zulke speculaties van hem te horen. Maar Dubai had de theoreticus in hem wakker geroepen. De agressieve aantrekkingskracht van het merk Dubai was sterk, en zou zijn hoogtepunt bereiken in 2007. Tijdens het opgewonden, soms angstaanjagend en langdurig googelen waarmee ik in die tijd mijn avonden vulde, tikte ik uiteindelijk 'dubai' in, in plaats van bijvoorbeeld 'vruchtbaarheid + ouder worden' of 'psychopathie' of 'narcisme' of 'groot + borsten' of 'zachtjes + lopen + dromen'.

Ik kon mijn ogen niet geloven, deels omdat het niet de bedoeling was dat ik mijn ogen geloofde, of dat ik ze op een bijzondere manier geloofde, want veel van de beelden waren geen foto's van het echte Dubai, maar van een Dubai in aanbouw of een conceptueel Dubai. Hoe dan ook had ik de indruk dat het een fantastische bestaande en/of toekomstige stad was, een abracadabrapool met tegen elkaar aan leunende gebouwen en wankele of verkreukelde wolkenkrabbers die twee keer zo hoog en slank waren als het Empire State Building, een stad waarvan de kustlijn bestond uit bizarre, door de mens aangelegde schiereilanden, net als de inmiddels beroemde kunstmatige inhammen die bekendstaan als De Wereld, omdat ze vanuit de lucht op een wereldkaart lijken – een stad waar reusachtige stelten uit de aarde oprezen

die in de lucht, net als de bonenstaak van Sjaak, op driehonderd meter hoogte verdwenen in een synthetische wolk. Kennelijk bevatte die wolk nu of binnen afzienbare tijd een platform met een park en andere voorzieningen.

De marketingstrategen rekenden blijkbaar op mij, de elektronische reiziger, om het woord te verkondigen: Dubai! Maar als er een goed antoniem van Marco Polo zou bestaan, zou dat mijn naam zijn. Voor mij was dit wonderland hetzelfde als elk ander menselijk oord: het kwam gewoon neer op een stel kamers. Ik had een paar theorieën over kamers. Ik had ze nog vers in mijn geheugen, die avonden dat Jenn in kringetjes liep te ijsberen in onze tweekamerflat in Gramercy Park om het langdurige, onpraktische karakter van diezelfde tweekamerflat te overdrijven en haar conclusie kracht bij te zetten dat alles goed zou komen als zij en ik allereerst onze flat, de historische plek met huurbescherming van onze liefde, mentaal zouden verlaten; en ten tweede als we zouden erkennen dat het verstandig was om iets te kopen waar plaats was voor het kind of de kinderen die Jenn, in tegenstelling tot haar eerdere uitspraken over die kwestie, graag zou willen proberen te krijgen; en vervolgens ten derde zou alles goed komen zodra we een woning betrokken met méér kamers. Ik heb waarschijnlijk weinig gezegd. In elk geval heb ik het volgende inzicht niet gemeld: als je in de hele wereld niet één kamer kunt vinden die je gelukkig maakt – als je niet één echte of denkbeeldige kamer kunt aanwijzen te midden van de miljarden kamers in de wereld, en naar waarheid kunt stellen dat je in díé kamer gelukkig zult worden – nou, dan heb je een redelijk betrouwbaar punt bereikt waar je staat qua geluk. En ook qua kamers trouwens.

Een manier om de stommiteiten in deze fase van mijn leven op te sommen, een fase waarvan ik vrees dat hij blijft

voortduren, zou zijn om het een ‘fase van inzichten’ te noemen.

Tijdens mijn eerste internetcontact met Dubai had ik een visioen (dat een fractie van een seconde duurde) van mezelf, op de een of andere manier van mijn stoffelijke omhulsel bevrijd, terwijl ik van het ene hoge gebouw naar het andere rende, van de ene verdieping naar de andere en van de ene kamer naar de andere, eindeloos haast makend van de ene ruimte naar de volgende zonder ooit een reden te zien om te blijven of even te stoppen. Ik moest bij deze jachtige spooktocht denken aan zo’n computerworm, bedacht door de Israëliische en/of Amerikaanse geheime dienst, wiens taak het is om zich zonder een spoor achter te laten van de ene computer naar de andere te begeven en die te doorzoeken en te doorzoeken totdat hij heeft gevonden wat hij zoekt, waarna hij schade begint aan te richten. Misschien als compensatie voor dit onaangename idee heb ik een uiterst plezierige dagdroom ontwikkeld waarin ik strand op een van de buitenste eilanden van De Wereld, bijvoorbeeld een stukje ‘Scandinavië’ of ‘Groenland’, waar ik woon in een sobere maar comfortabele, bijna- CO_2 -neutrale hut, helemaal alleen, behalve misschien met een hond (liefst zo’n ras dat zich vooral toelegt op het water in en uit rennen), een paar palmbomen en zo nu en dan een bezoekende vogel. Ik heb zelfs een periode van islomanie gehad, waarvan de symptomen onder andere bestonden uit de ontdekking van het woord ‘islomanie’, het googelen van ‘bij + luid + moeras’ en ‘eilanden + stroom + Bee + Gees’, en elke avond in slaap vallen bij de tonen van ‘La Isla Bonita’.

Uiteindelijk gaf ik toe – ik belde Eddie voor een update.

Hij vertelde dat alles nog steeds volgens plan verliep maar dat er iets mis was met de tijdlijn, voornamelijk vanwe-

ge Sandro's planningsproblemen, maar dat uiteindelijk alles in orde was. 'Moet je horen, het spijt me heel erg, ik voel me er vreselijk rot door, ik ga het meteen regelen, wat een puinzooi.' Hij verontschuldigde zich zo uitgebreid, maakte zichzelf zo ontzettend zwart dat ik me bizar genoeg ook schuldig voelde. Had ik iets gemist? Had Eddie iets verkeerd gedaan? Dat had hij niet; en Eddie kennende zoals ik hem nu ken, besef ik dat dit waarschijnlijk een tactisch *mea culpa* was en dat hij mij gewoon benaderde zoals je doorgaans een probleem benadert. Ik wil niet de indruk wekken dat Eddie nederig van aard was; ik denk alleen dat hij bereid is zakelijke doelen boven persoonlijke te plaatsen. (Vervolgens gaf hij dat ook toe, ronduit zelfs. Door de telefoon zei hij: 'Over één ding moeten we helder zijn. Ik ga je niet als een krentenkaker behandelen. Je krijgt een mooi contract. Sterker nog: stel je eigen contract op, eis wat je wilt. Maar als je eenmaal ondertekend hebt, heb je te maken met de grote jongens. Net als tussen mij, mijn broer en mijn vader: geen gunsten. Geen gedoe. Geen fooien.' Eddie lachte een beetje en ik lachte ook een beetje, deels bij de gedachte aan mijn oude, voormalige vriend die de piratenvlag van keiharde zakenman hees. 'Prima,' zei ik. 'Absoluut.')

'Maak je geen zorgen,' zei ik tegen hem. 'Die dingen duren altijd even.' Ik was oprecht. Ik nam Eddie de opgetreden vertraging niet kwalijk. Hij kon niet weten dat het verstrijken van de tijd enorm pijnlijk voor mij was, dat de omstandigheden op mijn werk ondraaglijk waren geworden nu Jenn en ik gescheiden waren en elkaar op kantoor moesten zien te vermijden en vreselijk leden door elkaars aanwezigheid.

(Voor zover ik begreep, leed Jenn, behalve door de pijn door de beëindiging van ons partnerschap, ernstig onder de 'vernedering', die het sterkst voelbaar was op haar werk, om-

ringd door collega's in wier ogen ze zich ondraaglijk minderwaardig voelde. Ik besloot deze belangrijke kwestie van vernedering, die ik niet helemaal begreep, te onderzoeken (hoewel ik het ook bijna ondraaglijk vond om mijn gezicht op kantoor te laten zien en daar onderworpen te worden aan, zoals ik meende of me inbeeldde, een afwijzende reactie door bepaalde partijen). Ik vond dat er in deze moderne tijd een algemeen erkend en wijdverbreid begrip hoorde te zijn voor een dergelijke klassieke gemoedstoestand. Ik besloot websites te bezoeken over moderne psychologische benaderingswijzen en mee te doen aan discussiepanels waar men, met een tot dusver in de geschiedenis van het menselijke gedrag onbereikbare doeltreffendheid, deelgenoot kan worden van de wijsheid, ervaring en geleerdheid van een eigenhandig opgericht wereldwijd netwerk van de meest persoonlijk en idealistisch geïnteresseerden in vernederingen, en op die manier op de schouders van een reus te kunnen staan en vervolgens te genieten van een tot dusver onvoorstelbaar uitzicht op het onderwerp. Ik kan niet zeggen dat het opleverde wat ik had gehoopt. Het zal moeilijk zijn een kwaadaardiger verzameling opruiers, schreeuwlelijken en oproerkraaiers te vinden dan deze groep communistische sympathisanten die zich, misschien gefrustreerd door een bittere vertrouwdheid met vernederingen en/of door het barbarisme in hun eigen karakter, toegleden op het verbaal onderuithalen van elke poging tot redelijkheid en constructivisme. Eerlijk gezegd bood het een grotesk en angstaanjagend schouwspel. De toorts der kennis, die in de loop der eeuwen was bewaakt door monniken en wetenschappers, en die door de nobelste geesten van de moderne tijd verder was aangewakkerd, bleek nu in handen te zijn van een onweerstaanbare horde pyromanen.)